

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

24. února 2022*

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Úprava pracovní doby – Směrnice 2003/88/ES – Článek 8 – Článek 12 písm. a) – Články 20 a 31 Listiny základních práv Evropské unie – Zkrácení běžné délky noční práce v porovnání s běžnou délkou denní práce – Pracovníci ve veřejném sektoru a pracovníci v soukromém sektoru – Rovné zacházení“

Ve věci C-262/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Rayonen sad Lukovit (okresní soud v Lukovitu, Bulharsko) ze dne 15. června 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 15. června 2020, v řízení

VB

proti

Glavna direkcija „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto“

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev, předseda prvního senátu vykonávající funkci předsedy druhého senátu, I. Ziemele (zpravodajka), T. von Danwitz, P. G. Xuereb a A. Kumin, soudci,

generální advokát: G. Pitruzzella,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za VB V. Petrovou, advokat,
- za německou vládu J. Möllerem a R. Kanitzem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi C. Valero a V. Božilovou, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 2. září 2021,

* Jednací jazyk: bulharština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 12 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby (Úř. věst. 2003, L 299, s. 9, Zvl. vyd. 05/04, s. 381), jakož i článků 20 a 31 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi VB, příslušníkem hasičského záchranného sboru Glavna direkcia „Požarna bezopasnost i zaštita na naselenieto“ kam Ministerstvo na vatrešnite raboti (Generální ředitelství „požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva“ při ministerstvu vnitra, Bulharsko) (dále jen „generální ředitelství ‚požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva‘“), a jeho generálním ředitelstvím, ve věci počítání hodin noční práce a odměny za ně.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Článek 8 Úmluvy Mezinárodní organizace práce (MOP) (č. 171) ze dne 26. června 1990 o noční práci stanoví:

„Náhrady přiznávané nočním pracovníkům v oblasti pracovní doby, mzdy nebo podobných výhod musí zohlednit povahu noční práce.“

Unijní právo

- 4 Body 6 až 8 a 10 odůvodnění směrnice 2003/88 uvádějí:

„(6) Při úpravách pracovní doby by mělo být přihlédnuto k zásadám [MOP], včetně těch, které se týkají noční práce.

(7) Výzkum prokázal, že lidský organismus je v noci citlivější na rušivé vnější vlivy a také na určité ztížené způsoby organizace práce a že dlouhá doba noční práce může škodit zdraví pracovníků a může ohrozit bezpečnost na pracovišti.

(8) Je nutné omezit délku noční práce, včetně přesčasové práce, a stanovit, aby zaměstnavatelé, kteří pravidelně používají noční pracovníky, oznamovali tuto skutečnost příslušným orgánům, pokud to vyžadují.

[...]

(10) Situace nočních pracovníků a pracovníků na směny vyžaduje, aby úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci byla přizpůsobena povaze jejich práce a aby organizace a fungování služeb prostředků pro ochranu a prevenci byly účinné.“

5 Článek 8 této směrnice, nadepsaný „Délka noční práce“, zní následovně:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby

- a) běžná pracovní doba pro noční pracovníky nepřesahovala v průměru osm hodin za 24 hodin;
- b) noční pracovníci, jejichž práce je spojena se zvláštními riziky nebo těžkou fyzickou nebo duševní námahou, nepracovali více než osm hodin za období 24 hodin, během kterého vykonávají noční práci.

Pro účely písmene b) vymezují práci spojenou se zvláštními riziky nebo těžkou fyzickou nebo duševní námahu vnitrostátní právní předpisy nebo zvyklosti nebo kolektivní smlouvy či dohody uzavřené mezi sociálními partnery, s přihlédnutím ke zvláštním účinkům a rizikům spojeným s noční prací.“

6 Článek 12 směrnice 2003/88, nadepsaný „Bezpečnost a ochrana zdraví“, stanoví:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření, aby

- a) byla nočním pracovníkům a pracovníkům na směny poskytnuta ochrana bezpečnosti a zdraví odpovídající povaze jejich práce;
- b) kdykoli byly k dispozici ochranné a preventivní služby nebo prostředky na ochranu bezpečnosti a zdraví nočních pracovníků a pracovníků na směny rovnocenné službám a prostředkům, které se vztahují na ostatní pracovníky.“

Bulharské právo

Zákoník práce

7 Článek 140 kodeks na truda (zákoník práce) (DV č. 26, ze dne 1. dubna 1986 a DV č. 27, ze dne 4. dubna 1986), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákoník práce“), stanoví:

„(1) Běžná délka týdenní noční práce v případě pětidenního pracovního týdne nesmí překročit třicet pět hodin. Běžná délka noční práce v případě pětidenního pracovního týdne nesmí překročit 7 hodin.

(2) Noční prací se rozumí práce vykonávaná mezi 22:00 a 6:00, která se u pracovníků mladších 16 let prodlužuje na období od 20 hodiny do 6 hodiny.

[...]“

Zákon o ministerstvu vnitra

- 8 Článek 142 zakon za Ministerstvo na vatrešnite raboti (zákon o ministerstvu vnitra) (DV č. 53, ze dne 27. června 2014), ve znění použitelném na spor v původním řízení (dále jen „zákon o ministerstvu vnitra“), stanoví:

„1. Zaměstnanci ministerstva vnitra jsou:

1) státní zaměstnanci, kteří jsou příslušníky policejního sboru a státní zaměstnanci generálního ředitelství „požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva“;

2) státní zaměstnanci;

3) smluvní zaměstnanci.

[...]

5. Postavení smluvních zaměstnanců se řídí pravidly stanovenými v zákoníku práce a tomto zákoně.

[...]

- 9 Článek 187 zákona o ministerstvu vnitra stanoví:

„1. Běžná pracovní doba státních zaměstnanců ministerstva vnitra činí osm hodin denně a čtyřicet hodin týdně v případě pětidenního pracovního týdne.

[...]

3. Délka pracovní doby státních zaměstnanců se počítá v pracovních dnech na denním základě, zatímco u osob, které pracují na osmi, dvanácti nebo dvaceti čtyř hodinové směny, se počítá na základě období tří měsíců. [...] V případě práce na směny lze noční práci vykonávat od 22:00 do 6:00, ale průměrná pracovní doba nesmí překročit osm hodin za dobu dvaceti čtyř hodin.

[...]

9. Pravidla pro úpravu a rozvržení pracovní doby státních zaměstnanců ministerstva vnitra, jakož i její počítání, odměňování práce vykonané zaměstnanci mimo běžnou pracovní dobu, systém služeb, odpočinku a přestávek zaměstnanců jsou stanovena vyhláškou ministra vnitra.

[...]“

- 10 Článek 188 odst. 2 tohoto zákona zní následovně:

„Státní zaměstnanci ministerstva vnitra, kteří pracují mezi 22:00 a 6:00, požívají zvláštní ochrany poskytované zákoníkem práce.“

- 11 Vyhlášky vydané ministrem vnitra na základě čl. 187 odst. 9 uvedeného zákona stanoví pravidla pro úpravu a rozvržení pracovní doby, odměňování za práci vykonanou mimo běžnou pracovní dobu a způsoby odpočinku a přestávek v práci státních zaměstnanců ministerstva vnitra.

- 12 Naredba n° 8121z-407 (vyhláška č. 8121z-407) ze dne 11. srpna 2014 (DV č. 69 ze dne 19. srpna 2014) (dále jen „vyhláška z roku 2014“) tedy v čl. 31 odst. 2 stanovila přepočtení hodin noční práce na hodiny denní práce pomocí uplatnění multiplikačního opravného koeficientu. Podle tohoto ustanovení se na hodiny práce odpracované od 22:00 do 6:00 měl použít multiplikační koeficient 0,143 a výsledek takové operace měl být následně přičten k celkovému počtu hodin práce odpracovaných v dotčeném období.
- 13 Vyhláška z roku 2014 byla zrušena nariadením n° 8121z-592 (vyhláška č. 8121h-592) ze dne 25. května 2015 (DV č. 40, ze dne 2. června 2015), která byla následně zrušena nariadením n° 8121z-776 (vyhláška č. 8121h-776) ze dne 29. července 2016 (DV č. 60, ze dne 2. srpna 2016), jež již neupravovaly systém zhodnocení hodin noční práce stanovený v čl. 31 odst. 2 vyhlášky z roku 2014.
- 14 Pokud jde o pracovníky, kteří nespádají pod ministerstvo vnitra, čl. 9 odst. 2 nariadením za strukturata i organizaciata na rabotnata zaplata (vyhláška o strukture a sestavování platu) (DV č. 9, ze dne 26. ledna 2007) (dále jen „vyhláška z roku 2007“) zní následovně:
- „Při výpočtu souhrnu pracovní doby se hodiny noční práce převádějí na hodiny denní práce pomocí koeficientu, který se rovná poměru mezi běžnou délkou denní práce a běžnou délkou noční práce, která je vymezena pro příslušné pracoviště.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 15 VB je příslušníkem hasičského záchranného sboru generálního ředitelství „požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva“.
- 16 V období od 2. října 2016 do 2. října 2019 vykonával VB noční práci. Pokud jde o zohlednění tohoto období, má za to, že má nárok na zhodnocení hodin noční práce stanovené v čl. 9 odst. 2 vyhlášky z roku 2007, podle které mělo generální ředitelství „požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva“ převést hodiny noční práce na hodiny denní práce za pomoci multiplikačního koeficientu 1,143, takže sedm hodin noční práce by odpovídalo osmi hodinám denní práce.
- 17 Toto generální ředitelství odmítlo VB vyplatit 1 683,74 bulharských leva (přibližně 860 eur) jako odměnu za práci přesčas z důvodu noční práce, kterou během uvedeného období odvedl, takže se VB obrátil na předkládající soud s tím, aby uvedenému ředitelství byla uložena povinnost tuto platbu provést.
- 18 Uvedené generální ředitelství zpochybňuje návrh VB z důvodu, že od zrušení vyhlášky z roku 2014 již neexistuje právní základ pro přepočtení hodin noční práce na hodiny denní práce a vyhláška z roku 2007 se na státní zaměstnance ministerstva vnitra nepoužije.
- 19 S odkazem na argumenty žalovaného předkládající soud uvádí, že podle čl. 187 odst. 1 zákona o ministerstvu vnitra činí běžná pracovní doba státních zaměstnanců tohoto ministerstva osm hodin za den, včetně případů, kdy je práce vykonávána v noci.
- 20 Tento soud zdůrazňuje, že tento „zvláštní zákon“, který se vztahuje na státní zaměstnance ministerstva vnitra, neobsahuje žádné výslovné ustanovení určující běžnou délku noční práce, ale stanoví pouze dobu, kterou je třeba považovat za noční práci, tedy dobu od 22:00 do 6:00.

- 21 Uvedený soud má nicméně za to, že podle čl. 188 odst. 2 zákona o ministerstvu vnitra by se na státní zaměstnance tohoto ministerstva, kteří pracují od 22:00 do 6:00, měla vztahovat ochrana stanovená v zákoníku práce. Tento zákoník přitom stanoví kratší běžnou pracovní dobu, pokud jde o noční práci, která nesmí přesáhnout sedm hodin.
- 22 Tentýž soud zdůrazňuje, že čl. 187 odst. 3 zákona o ministerstvu vnitra nestanoví, že běžná délka noční práce činí osm hodin, ale stanoví jen to, že v případě práce na směny, jako je tomu v projednávaném případě, je povolena noční práce od 22:00 do 6:00. Má za to, že běžná délka noční práce státních zaměstnanců ministerstva vnitra by měla být sedm hodin, aby s těmito zaměstnanci nebylo zacházeno méně příznivě než s ostatními pracovníky ve veřejném a soukromém sektoru.
- 23 Za těchto podmínek se Rajonen sad Lukovit (okresní soud v Lukovitu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Vyžaduje účinná ochrana podle čl. 12 písm. a) směrnice 2003/88/ES, aby byla běžná délka noční práce policistů nebo hasičů kratší než stanovená běžná doba denní práce?
- 2) Vyžaduje zásada rovného zacházení zakotvená v člancích 20 a 31 [Listiny], aby se běžná délka noční práce stanovená ve vnitrostátním právu pro pracovníky v soukromém sektoru na sedm hodin vztahovala i na pracovníky ve veřejném sektoru, a to i na policisty a hasiče?
- 3) Lze cíle zakotveného v bodě 8 odůvodnění směrnice 2003/88, který spočívá v omezení délky noční práce, účinně dosáhnout pouze tehdy, když vnitrostátní právní předpisy výslovně stanovují běžnou délku noční práce, a to i pro pracovníky ve veřejném sektoru?“

K řízení před Soudním dvorem

- 24 Předkládající soud požádal, aby byla věc projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce upraveném v článku 23a statutu Soudního dvora Evropské unie a v článku 107 jednacího řádu Soudního dvora.
- 25 Dne 9. července 2020 Soudní dvůr na návrh soudkyně zpravodajky po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl, že není důvodné této žádosti vyhovět.

K žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

K přípustnosti

- 26 Úvodem je třeba uvést, že Evropská komise, aniž formálně vznáší námitku nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, vyjadřuje v tomto ohledu výhrady, přičemž tvrdí, že spor v původním řízení se přímo netýká otázky, zda směrnice 2003/88 byla správně provedena do bulharského práva.
- 27 Spor v původním řízení se týká určení počtu hodin práce přesčas odpracovaných v noci žalobcem v původním řízení nad rámec běžné noční pracovní doby stanovené pro soukromý sektor v Bulharsku za účelem stanovení výše odměny tohoto žalobce a získání odpovídající platby. Jak přitom uvádí sama Komise, směrnice 2003/88 se netýká odměňování zaměstnanců.

- 28 Soudní dvůr totiž rozhodl, že směrnice 2003/88 založená na čl. 153 odst. 2 SFEU se omezuje na právní úpravu některých aspektů úpravy pracovní doby za účelem zajištění ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků a podle odstavce 5 tohoto článku se nepoužije na aspekty týkající se odměňování pracovníků, s výjimkou zvláštního případu týkajícího se placené dovolené za kalendářní rok uvedeného v čl. 7 odst. 1 této směrnice. Tato směrnice se tudíž v zásadě nepoužije na odměňování pracovníků (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. dubna 2020, Készenléti Rendőrség, C-211/19, EU:C:2020:344, bod 23).
- 29 Soudní dvůr však rozhodl, že skutečnost, že se spor v původním řízení týká odměňování, sama o sobě neznamená, že je třeba dospět k závěru o nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nastolující otázky týkající se výkladu ustanovení směrnice 2003/88 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. února 2018, Matzak, C-518/15, EU:C:2018:82, body 25 a 26).
- 30 Soudní dvůr rovněž judikoval, že výjimka upravená v čl. 153 odst. 5 SFEU musí být vykládána tak, že se vztahuje na opatření, která by, stejně jako v případě sjednocení všech nebo některých složek mzdy nebo jejich úrovně v členských státech nebo zavedení minimální mzdy vedla k přímému zasahování unijního práva do určování odměn za práci uvnitř Unie. Tato výjimka však nemůže být rozšířena na každou otázku mající jakoukoli spojitost s odměnou za práci, nemají-li být některé z oblastí uvedených v čl. 153 odst. 1 SFEU zbaveny značné části svého obsahu (rozsudek ze dne 19. června 2014, Specht a další, C-501/12 až C-506/12, C-540/12 a C-541/12, EU:C:2014:2005, bod 33 a citovaná judikatura).
- 31 V projednávaném případě se předběžné otázky netýkají výše odměny, ale pravidel úpravy, rozvržení noční pracovní doby a jejího počítání, jakož i náhrady za práci odpracovanou mimo běžnou pracovní dobu.
- 32 Je tudíž třeba na položené otázky odpovědět.

K věci samé

K první a třetí otázce

- 33 Úvodem je třeba uvést, že podle ustálené judikatury platí, že pro to, aby soudu, který položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, poskytl užitečnou odpověď, může Soudní dvůr zohlednit i normy unijního práva, na které vnitrostátní soud ve své otázce neodkázal (rozsudek ze dne 25. dubna 2013, Jyske Bank Gibraltar, C-212/11, EU:C:2013:270, bod 38 a citovaná judikatura).
- 34 I když se v projednávaném případě třetí otázka předkládajícího soudu týká bodu 8 odůvodnění směrnice 2003/88, je třeba připomenout, že i když jsou body odůvodnění nedílnou součástí této směrnice, které vysvětlují cíle, jež sleduje, nejsou samy o sobě právně závazné. Naproti tomu ustanovení článku 8 této směrnice se týkají noční práce. Kromě toho, jak uvedl generální advokát v bodě 30 svého stanoviska, řešení sporu, o který se jedná v původním řízení, závisí podle předkládajícího soudu na výkladu pojmu „délka noční práce“ ve smyslu tohoto článku 8.
- 35 Za těchto podmínek je třeba za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu chápat první a třetí otázku, které je třeba zkoumat společně, tak, že jejich cílem je zjistit, zda článek 8 a čl. 12 písm. a) směrnice 2003/88 musí být vykládány v tom smyslu, že ukládají přijetí

vnitrostátní právní úpravy, která stanoví, že běžná délka noční práce pro takové pracovníky ve veřejném sektoru, jako jsou policisté a hasiči, je kratší než běžná délka denní práce stanovená pro tyto pracovníky.

- 36 Jak vyplývá ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, žalobce v původním řízení má za to, že vzhledem k tomu, že v zákoně o ministerstvu vnitra a v podzákoných předpisech platných v příslušné době, neexistuje žádné pravidlo týkající se přepočtu hodin noční práce na hodiny denní práce, musí být použita relevantní pravidla vyhlášky z roku 2007.
- 37 Je třeba připomenout, že směrnice 2003/88 stanoví na základě svého čl. 1 odst. 1 minimální požadavky na bezpečnost a ochranu zdraví pro úpravu pracovní doby a vztahuje se mimo jiné na některé aspekty noční práce, práce na směny a rozvržení práce a pracovní doby.
- 38 Právo každého pracovníka na omezení maximální délky pracovní doby a na doby odpočinku, zejména denní doby, je nejen pravidlem sociálního práva Unie, které má zvláštní důležitost, ale je rovněž výslovně zakotveno v čl. 31 odst. 2 Listiny, které čl. 6 odst. 1 SEU přiznává stejnou právní sílu jako Smlouvám (rozsudek ze dne 17. března 2021, Academia de Studii Economice din București, C-585/19, EU:C:2021:210, bod 36 a citovaná judikatura).
- 39 Ustanovení směrnice 2003/88, zejména její články 8 a 12, toto základní právo konkretizují, a musí být proto vykládána s ohledem na něj (viz rozsudek ze dne 17. března 2021, Academia de Studii Economice din București, C-585/19, EU:C:2021:210, bod 37).
- 40 Po tomto připomenutí je třeba uvést, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že za účelem výkladu ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí (viz rozsudek ze dne 11. června 2020, CHEP Equipment Pooling, C-242/19, EU:C:2020:466, bod 32 a citovaná judikatura).
- 41 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že minimální požadavky týkající se běžné délky noční práce jsou uvedeny v čl. 8 písm. a) této směrnice, který stanoví, že členské státy přijmou nezbytná opatření, aby běžná pracovní doba pro noční pracovníky nepřesahovala v průměru osm hodin za 24 hodin. Článek 8 písm. b) této směrnice upřesňuje, že noční pracovníci, jejichž práce je spojena se zvláštními riziky nebo těžkou fyzickou nebo duševní námahou, nesmí pracovat více než osm hodin za období 24 hodin, během kterého vykonávají noční práci.
- 42 Článek 12 písm. a) směrnice 2003/88 stanoví, že členské státy přijmou nezbytná opatření, aby byla nočním pracovníkům a pracovníkům na směny poskytnuta ochrana bezpečnosti a zdraví odpovídající povaze jejich práce.
- 43 Jak již bylo zadruhé připomenuto v bodě 39 tohoto rozsudku, tato směrnice tím, že stanoví nárok každého pracovníka na omezení maximální délky pracovní doby, jakož i na doby denního a týdenního odpočinku, konkretizuje základní právo výslovně zakotvené v čl. 31 odst. 2 Listiny, a musí být proto vykládána ve světle tohoto čl. 31 odst. 2. Ustanovení této směrnice nemohou být proto vykládána restriktivně na újmu právům, která pracovník vyvozuje z této směrnice (viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2021, Dublin City Council, C-214/20, EU:C:2021:909, bod 37 a citovaná judikatura).

- 44 Zatržení, pokud jde konkrétně o noční práci, bod 7 odůvodnění uvedené směrnice zohledňuje rizika spojená s tímto obdobím činnosti. Body 8 a 10 odůvodnění téže směrnice kromě toho zdůrazňují potenciálně škodlivé důsledky noční práce a nutnost omezit její délku, aby byla zajištěna vyšší úroveň ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků.
- 45 Podle článku 2 odst. 3 směrnice 2003/88 se „noční dobou“ rozumí každá doba v délce nejméně sedmi hodin, vymezená vnitrostátními právními předpisy, která ve všech případech musí zahrnovat dobu mezi půlnocí a pátou hodinou ranní.
- 46 V souladu s čl. 2 odst. 4 této směrnice se „nočním pracovníkem“ rozumí zaprvé každý pracovník, který během „noční doby“ pracuje nejméně tři hodiny své běžné denní pracovní doby, a zadruhé každý pracovník, který pravděpodobně odpracuje během „noční doby“ určitou část své roční pracovní doby, vymezené buď vnitrostátními právními předpisy po konzultaci se sociálními partnery, nebo kolektivními smlouvami nebo dohodami uzavřenými mezi sociálními partnery na vnitrostátní nebo regionální úrovni.
- 47 Z výše uvedeného vyplývá, že směrnice 2003/88 zavádí společné minimální požadavky, které zahrnují dodatečnou ochranu nočních pracovníků.
- 48 Článek 8 této směrnice tak ukládá stanovení maximální délky noční práce. Povinnost stanovená v čl. 12 písm. a) uvedené směrnice přijmout nezbytná opatření k zajištění toho, aby noční pracovníci a pracovníci na směny požívali úroveň ochrany odpovídající povaze jejich práce, ponechává členským státům určitý prostor pro uvážení, pokud jde o vhodná opatření, která je třeba zavést (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. ledna 2012, Dominguez, C-282/10, EU:C:2012:33, body 35 a 48, jakož i ze dne 11. dubna 2019, Syndicat des cadres de la sécurité intérieure, C-254/18, EU:C:2019:318, body 23 a 35).
- 49 Je tudíž třeba konstatovat, podobně jak učinil generální advokát v bodě 66 svého stanoviska, že žádné ustanovení této směrnice nehovoří o rozdílu nebo vztahu mezi běžnou délkou noční práce a běžnou délkou denní práce. První délka může být tudíž v zásadě stanovena nezávisle na druhé.
- 50 Je proto třeba mít za to, že směrnice 2003/88 neukládá povinnost přijmout opatření, která by rozlišovala mezi běžnou délkou noční práce a běžnou délkou denní práce. Tato směrnice tudíž neukládá povinnost přijmout zvláštní ustanovení, které by konkrétně upravovalo běžnou a maximální délku noční práce za podmínky, že je omezena v souladu s požadavky vyplývajícími z článku 8 uvedené směrnice.
- 51 Za těchto podmínek je třeba zdůraznit, že povinnost připomenutá v bodě 48 tohoto rozsudku musí být provedena tak, aby bylo dosaženo cílů ochrany stanovených samotnou směrnicí. Členské státy musí konkrétně zajistit dodržování zásad ochrany bezpečnosti a zdraví pracovníků při určování úroveň nezbytné ochrany v oblasti zdraví a bezpečnosti nočních pracovníků. Musí tudíž dbát na to, aby se na noční pracovníky vztahovala jiná ochranná opatření v oblasti délky pracovní doby, mzdy, náhrad nebo podobných výhod, jež umožňují kompenzovat zvláštní náročnost, kterou s sebou nese tento druh práce, zdůrazněnou zejména směrnicí 2003/88, a tudíž uznat povahu noční práce.
- 52 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že úkoly prováděné v noci mohou být odlišné, pokud jde o obtížnost a stres, což může vyžadovat, aby byly pro některé pracovníky provedeny zvláštní úpravy za účelem zajištění ochrany jejich zdraví a bezpečnosti. V projednávaném případě by úkoly vykonávané v noci hasiči a policisty mohly odůvodnit provedení takových zvláštních úprav.

Předkládající soud totiž uvádí, že zvláštní a velmi důležité úkoly těchto pracovníků ve veřejném sektoru s sebou nesou, že se na ně vztahují takové dodatečné požadavky a povinnosti, jako jsou délka pohotovostní služby až do výše 24 hodin nebo zvláštní povinnosti v naléhavých situacích.

- 53 S ohledem na větší náročnost noční práce ve srovnání s náročností denní práce může být zkrácení běžné délky noční práce ve vztahu k běžné délce denní práce vhodným řešením k zajištění ochrany zdraví a bezpečnosti dotčených pracovníků, i když toto není jediné možné řešení. Podle povahy dotčené činnosti by poskytnutí dodatečných dob odpočinku nebo dob volného času mohlo například rovněž přispět k ochraně zdraví a bezpečnosti těchto pracovníků.
- 54 V tomto ohledu je třeba připomenout, že z bodu 6 odůvodnění směrnice 2003/88 vyplývá, že při úpravách pracovní doby by mělo být přihlédnuto k zásadám MOP, zejména těm, které se týkají noční práce, a podle článku 8 Úmluvy MOP č. 171 náhrady přiznávané nočním pracovníkům v oblasti pracovní doby, mzdy nebo podobných výhod musí zohlednit povahu noční práce. Toto ustanovení tedy potvrzuje, že opatření, která jsou členské státy povinny přijmout v souladu s čl. 12 písm. a) této směrnice, nemusí se výslovně vztahovat na délku noční práce.
- 55 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na první a třetí otázku odpovědět tak, že článek 8 a čl. 12 písm. a) směrnice 2003/88 musí být vykládány v tom smyslu, že neukládají povinnost přijmout vnitrostátní právní úpravu, která stanoví, že běžná délka noční práce pro takové pracovníky ve veřejném sektoru, jako jsou policisté a hasiči, je kratší než běžná délka denní práce stanovená pro tyto pracovníky. Na takové pracovníky se v každém případě musí vztahovat jiná ochranná opatření v oblasti pracovní doby, mzdy, náhrad nebo podobných výhod, která umožňují kompenzovat zvláštní náročnost, jež s sebou nese noční práce, kterou vykonávají.

K druhé otázce

- 56 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 2003/88 musí být ve světle článků 20 a 31 Listiny vykládána v tom smyslu, že vyžaduje, aby se běžná délka noční práce stanovená právními předpisy členského státu pro pracovníky v soukromém sektoru na sedm hodin vztahovala na takové pracovníky ve veřejném sektoru, jako jsou policisté a hasiči.
- 57 Článek 20 Listiny stanoví, že „[p]řed zákonem jsou si všichni rovni“.
- 58 Soudní dvůr rozhodl, že zásada rovného zacházení je obecnou zásadou unijního práva, která je zakotvena v člancích 20 a 21 Listiny a vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno. Rozdílné zacházení je odůvodněno, pokud je založeno na objektivním a důvodném kritériu, tj. pokud je v souladu s právně přípustným cílem sledovaným dotčenou právní úpravou a pokud je tato rozdílnost přiměřená cíli sledovanému dotčeným zacházením (rozsudek ze dne 9. března 2017, Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, bod 55 a citovaná judikatura).
- 59 Článek 31 odst. 1 Listiny stanoví, že „[k]aždý pracovník má právo na pracovní podmínky respektující jeho zdraví, bezpečnost a důstojnost“ a čl. 31 odst. 2 této Listiny upřesňuje, že „[k]aždý pracovník má právo na stanovení maximální přípustné pracovní doby, na denní a týdenní odpočinek a na každoroční placenou dovolenou“.
- 60 Je třeba připomenout, že působnost Listiny je, pokud jde o činnost členských států, definována v jejím čl. 51 odst. 1, podle něhož jsou ustanovení Listiny určena unijním orgánům, jakož i členským státům, pouze pokud uplatňují unijní právo a podle ustálené judikatury pojem

„uplatňování unijního práva“ ve smyslu tohoto ustanovení předpokládá existenci souvislosti mezi aktem unijního práva a dotčeným vnitrostátním opatřením, která jde nad rámec příbuznosti dotčených oblastí nebo nepřímého dopadu jedné oblasti na druhou s přihlédnutím ke kritériím pro posouzení definovaným Soudním dvorem (rozsudek ze dne 22. dubna 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, bod 37 a citovaná judikatura).

- 61 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 140 odst. 1 zákoníku práce stanoví, že běžná délka noční práce v případě pětidenního pracovního týdne je sedm hodin. Jak zdůrazňuje předkládající soud, toto ustanovení se vztahuje na pracovníky v soukromém sektoru.
- 62 Kromě toho podle čl. 187 odst. 3 zákona o ministerstvu vnitra lze v případě práce na směny noční práci vykonávat od 22:00 do 6:00, přičemž průměrná pracovní doba státních zaměstnanců tohoto ministerstva nesmí překročit osm hodin za dobu dvaceti čtyř hodin.
- 63 Tato ustanovení upřesňují pracovní podmínky uplatnitelné na noční práci a týkající se bezpečnosti a zdraví, a konkrétně omezení délky noční práce. Taková ustanovení jsou provedením této směrnice, a spadají tudíž do působnosti unijního práva.
- 64 Předkládající soud má za to, že relevantní vnitrostátní právní úprava zavádí příznivější režim použitelný na pracovníky v soukromém sektoru, než je režim použitelný na pracovníky ve veřejném sektoru, konkrétně na státní zaměstnance ministerstva vnitra. Uvádí rovněž, že neexistence zvláštního ustanovení upravujícího běžnou a maximální délku noční práce těchto zaměstnanců, kteří jsou příslušníky policejního nebo záchranného hasičského sboru, by vedla k diskriminaci těchto zaměstnanců ve srovnání se smluvními zaměstnanci téhož ministerstva.
- 65 V tomto ohledu je třeba uvést, že Soudní dvůr rozhodl, že rozdíl v zacházení na základě toho, zda se jedná o služební poměr nebo smluvní pracovní poměr, může být v zásadě posouzen z hlediska zásady rovného zacházení, která je obecnou zásadou unijního práva, jež je v současné době zakotvena v člancích 20 a 21 Listiny (rozsudek ze dne 22. ledna 2020, Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, bod 56 a citovaná judikatura).
- 66 Je tudíž třeba zkoumat, zda směrnice 2003/88 musí být ve světle článků 20 a 31 Listiny vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby se některé pracovníky ve veřejném sektoru, konkrétně státní zaměstnance ministerstva vnitra, včetně policistů a hasičů, jejichž běžná délka noční práce může dosáhnout osmi hodin, nevztahoval příznivější obecný právní režim použitelný na pracovníky v soukromém sektoru, v jehož rámci je běžná délka noční práce stanovena na sedm hodin.
- 67 Pokud jde o požadavek týkající se srovnatelnosti dotčených situací pro účely určení existence porušení zásady rovného zacházení, Soudní dvůr nejprve upřesnil, že tato srovnatelnost musí být posouzena nikoli z globálního a abstraktního pohledu, ale specificky a konkrétně s ohledem na veškeré prvky, které charakterizují tyto situace, zejména ve světle předmětu a cíle vnitrostátní právní úpravy, která dotčené rozlišování zavádí, jakož i případně zásad a cílů oblasti, do níž tato vnitrostátní právní úprava spadá [viz rozsudek ze dne 26. června 2018, MB (Změna pohlaví a starobní důchod), C-451/16, EU:C:2018:492, bod 42 a citovaná judikatura].
- 68 V projednávaném případě z údajů uvedených v předkládacím rozhodnutí vyplývá, že předmětem vnitrostátní právní úpravy, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, je způsob počítání noční pracovní doby pro určité pracovní místo. Spor v původním řízení se konkrétně týká neexistence zvláštního ustanovení upravujícího běžnou a maximální délku noční práce, jakož i přepočtu noční pracovní doby na denní pracovní dobu prostřednictvím multiplikačního koeficientu.

- 69 Vnitrostátní právo tedy patrně vylučuje takové státní zaměstnance ministerstva vnitra, jako jsou policisté a hasiči, z obecného právního režimu, který stanoví omezení běžné délky noční práce na sedm hodin, a dále nepřiznává těmto státním zaměstnancům možnost přepočtu noční pracovní doby na denní pracovní dobu.
- 70 Je na předkládajícím soudu, který je jediný příslušný k posouzení skutkových okolností, aby provedl nezbytná ověření za účelem určení relevantních kategorií pracovníků, a určil, zda je požadavek týkající se srovnatelnosti dotčených situací dodržen (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. června 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, bod 52).
- 71 Soudní dvůr, jemuž byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, má však s ohledem na skutečnosti uvedené ve spise pravomoc podat upřesnění, aby předkládajícímu soudu poskytl při řešení sporu v původním řízení vodítko (viz rozsudek ze dne 29. října 2020, *Veselības ministrija*, C-243/19, EU:C:2020:872, bod 38, a citovaná judikatura).
- 72 Jak vyplývá z judikatury připomenuté v bodě 67 tohoto rozsudku, přísluší tomuto soudu, aby určil, na kterou kategorii pracovníků se vztahuje obecný právní režim stanovený v článku 140 zákoníku práce, a která jiná kategorie je z něj vyloučena. Dále bude třeba zkoumat, zda o tomto vyloučení rozhodl vnitrostátní zákonodárce zejména s ohledem na objektivní charakteristiky úkolů plněných pracovníky posledně uvedené kategorie. V projednávaném případě totiž předkládající soud patrně analyzuje takové abstraktní kategorie pracovníků, jako jsou kategorie pracovníků ve veřejném sektoru, přičemž uvádí příklad zvláštní kategorie státních zaměstnanců ministerstva vnitra, konkrétně kategorie policistů a hasičů, a kategorie pracovníků v soukromém sektoru, aniž předkládá údaje umožňující určit konkrétní kategorie osob, které se nacházejí ve srovnatelných situacích, a aniž je specificky a konkrétně srovnává, včetně srovnání podmínek noční práce vztahujících se na pracovníky každé z těchto kategorií. Žádný údaj této povahy totiž není uveden v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 73 Pokud jde o odůvodnění případného rozdílného zacházení, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že rozdílné zacházení je odůvodněno, pokud je založeno na objektivním a důvodném kritériu, tj. pokud je v souladu s právně přípustným cílem sledovaným dotčenou právní úpravou a pokud je tato rozdílnost přiměřená tomuto cíli (rozsudek ze dne 29. října 2020, *Veselības ministrija*, C-243/19, EU:C:2020:872, bod 37, a citovaná judikatura).
- 74 V tomto ohledu ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že mechanismus pro přepočet hodin noční práce na hodiny denní práce, o který se jedná ve věci v původním řízení, chybí ve vyhláškách č. 8121z-592 a 8121z-776 z právního a hospodářského důvodu.
- 75 Podle žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je v souladu s čl. 187 odst. 1 a 3 zákona o ministerstvu vnitra běžná pracovní doba stejná ve dne i v noci, takže poměr mezi běžnou délkou denní práce a běžnou délkou noční práce je roven 1 a žádný přepočet není nezbytný.
- 76 S výhradou ověření, která musí provést předkládající soud, však taková argumentace patrně neodpovídá právně přípustnému cíli, který by mohl odůvodnit rozdílné zacházení, o které se jedná ve věci v původním řízení.
- 77 Dále podle výše uvedené žádosti by obnovení takového mechanismu přepočtu vyžadovalo významné dodatečné finanční prostředky.

- 78 Nicméně takovou argumentaci není možné přijmout. I když totiž unijní právo nebrání členským státům v zohlednění rozpočtových důvodů souběžně s politickými, sociálními nebo demografickými důvody a v ovlivňování povahy nebo rozsahu opatření, která chtějí přijmout, nemohou být takové důvody samy o sobě cílem obecného zájmu.
- 79 Je třeba připomenout, že rozdílné zacházení zavedené ustanoveními vnitrostátního práva v oblasti noční práce s různými kategoriemi pracovníků, kteří se nacházejí ve srovnatelných situacích, by bylo – pokud by nebylo založeno na objektivním a důvodném kritériu – neslučitelné s unijním právem a vedlo by případně k tomu, že vnitrostátní soud by musel vyložit vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu dotčeného ustanovení primárního práva a zohlednit přitom veškeré vnitrostátní právo a použít metody výkladu jím uznané, aby byla zajištěna plná účinnost tohoto ustanovení a bylo dosaženo výsledku, který je v souladu s cílem sledovaným tímto ustanovením (rozsudek ze dne 6. října 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 71 a citovaná judikatura).
- 80 Vzhledem k výše uvedenému je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že články 20 a 31 Listiny musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby se běžná délka noční práce stanovená právními předpisy členského státu na sedm hodin v případě pracovníků v soukromém sektoru nevztahovala na pracovníky ve veřejném sektoru, včetně policistů a hasičů, pokud je takové rozdílné zacházení založeno na objektivním a důvodném kritériu, tj. pokud je v souladu s právně přípustným cílem sledovaným uvedenými právními předpisy a pokud je tato rozdílnost přiměřená tomuto cíli.

K nákladům řízení

- 81 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 8 a čl. 12 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby musí být vykládány v tom smyslu, že neukládají povinnost přijmout vnitrostátní právní úpravu, která stanoví, že běžná délka noční práce pro takové pracovníky ve veřejném sektoru, jako jsou policisté a hasiči, je kratší než běžná délka denní práce stanovená pro tyto pracovníky. Na takové pracovníky se v každém případě musí vztahovat jiná ochranná opatření v oblasti pracovní doby, mzdy, náhrad nebo podobných výhod, která umožňují kompenzovat zvláštní náročnost, jež s sebou nese noční práce, kterou vykonávají.**
- 2) Články 20 a 31 Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby se běžná délka noční práce stanovená právními předpisy členského státu na sedm hodin v případě pracovníků v soukromém sektoru nevztahovala na pracovníky ve veřejném sektoru, včetně policistů a hasičů, pokud je takové rozdílné zacházení založeno na objektivním a důvodném kritériu, tj. pokud je v souladu s právně přípustným cílem sledovaným uvedenými právními předpisy a pokud je tato rozdílnost přiměřená tomuto cíli.**

Podpisy.